

שיחה

יציאת שבת
7:43

כניסת שבת
6:46

יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים

מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד

פרשת נצבים - וילך, אלול תשע"ג שנה שלושים וארבע, גיליון מס' 46

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

הנסתר שבנקודות מעל האותיות

רבנו נסים בר' יעקב מקיירוואן בספרו "חיבור יפה מהישועה", כותב כך: "חייב אדם שלא יקל אף באת ממונה (מן התורה), והרי בכל אות ממנה רמזים הרבה". במנחות (כט, ב) נכתב, כי: "רבי עקיבא היה רגיל לדרוש על כל קוץ נקוץ (על התגים המקשטים את האותיות בספר התורה) תילי תילים של הלכות". חכמים הקפידו מאד בהעתקת התורה ואסרו על כל שינוי של אות – חסרה או הפוכה, קטנה או גדולה. כל שינוי נדרש, נלמד וניתן לו הסבר.

בעלי המסורה, דאגו למסור בצורה מדויקת את נוסח המקרא, הכולל אותיות, מילים ופסוקים. על פי המסורה, יש בתורה עשרה מקומות בהם יש נקודות על האותיות, עוד ארבעה בבניאים ואחד בתהלים. בשונה מטעמי המקרא, נקודות אלו נחשבות חלק מגוף הכתוב והן מופיעות בגוף ספר התורה, בניגוד לסימני הניקוד וטעמי המקרא שאינם מופיעים בגוף ספר התורה.

בפרשתנו פוגשים אנו בפסוק: "הַנְּסִיטוּת לַה' אֲלֵינוּ, וְהַנְּגִלוּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ" (כט, כח), בו אחת עשרה נקודות על האותיות. השאלה המתבקשת למראה הנקודות בגוף הכתוב היא, מדוע ניקדו את האותיות? מה באו הנקודות ללמדנו? מה הסוד המסתתר בנקודות שעל האותיות?

רש"י (שם) מתמקד בפירוש הפסוק, אך גם נוגע מעט בתפקיד הנקודות: "נקוד על לנו ולבנינו, לדרש, שאף על הנגלות לא ענש את הרבים, עד שעברו את הירדן... ונעשו עֲרָבִים זה לזה". רש"י מסביר, שאדם החוטא בסתר – הקב"ה יענישו על חטאיו, כי מעשיו גלויים בפני בורא עולם ונסתרים בפני האדם. אך על חטאים גלויים, לכאורה, אנו אמורים לשפוט את החוטאים ואם לא יענשו בידי בתי דין, יענש כלל הציבור על ידי הקב"ה. ועוד מסביר רש"י, כי מטרת הנקודות ללמדנו, שגם על החטאים הגלויים-לא העניש הקב"ה את הרבים על עבירת יחיד עד שעברו את הירדן ונעשו עֲרָבִים זה לזה. לדעת רש"י, תפקיד הנקודות ללמד על דבר מיוחד שהכתוב רמז לו, אך לא פירשו.

"**אבות דרבי נתן**" (פרק מג) מביא הסבר נועז (המתנגש בדברי רבי עקיבא), בנסותו לבאר את סוד הנקודות בפרשתנו: "כך אמר עזרא: אם יבוא אליהו ויאמר לי, מפני מה כתבת כך? אומר לו כבר ניקדתי עליהן. ואם אומר לי יפה כתבת, אעבור נקודה מעליהן". הסברו זה של "אבות דרבי נתן" נועז, משום שבשיחה שבין עזרא הסופר לבין אליהו, הוא אומר במפורש, שהנקודות נכתבו ונוספו על ידי עזרא הסופר. עזרא לא היה בטוח לגבי הנוסח המסויים שבגוף הכתוב ולכן סימן נקודות מעל המילים הבעייתיות, ובשיחה עם אליהו – המתרגם קושיות ובעיות-יחליט האם להשאיר את הנקודות מעל האותיות או להסירן. תפקיד הנקודות לשיטה זו, להורות על ספק מסויים בנוסח הכתוב.

ערב ראש השנה, ראוי שנזכור את דברי רש"י, כי "ישראל עֲרָבִים זה לזה", התחייבות שקיבלנו עלינו בעברנו את הירדן.

יעקב לייטנר

לגיליון זה נתקבלה תרומת משפחות מרדכי ומשה פריד שיחיו, לע"נ הוריהם ר' מאיר ב"ר משה ז"ל, נלב"ע כ"ח בניסן תשס"ט ומרת חיה מלכה ע"ה בת ר' מרדכי ז"ל, נלב"ע כ"ו באלול תשס"ט

כמו כן, מוקדש גיליון זה לע"נ מרת אילונה ייטל רוט ע"ה בת ר' יוסף חיים לייטנר ז"ל נלב"ע כ"ה באלול תר"ץ

תנצב"ה

ידיעות במדבר / עורך: נפתלי יערי

משה הולך באופן אישי להפרד מבני ישראל לפני מותו

משה הלך משבט לשבט, מבית אב לבית אב, על מנת להפרד מבני ישראל לפני מותו.

על אף שיכול היה משה לכנס את כל העם, כפי שהדבר נעשה פעמים רבות בעבר - בכל עת בה רצה משה לדבר בפני העם - שינה הפעם ממנהגו, כדי שיוכל להפרד באופן אישי וקרוב ככל האפשר.

כתבינו המתלווים למשה מסרו, כי על אף שמשה מכריז באזני העם "לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (לא, ב), לא ניכר הדבר בזקופות קומתו וביכולתו המעשית לעבור בכל מחנה ישראל.

פרשנינו מסבירים את דבריו של משה, כהכרזה שה' אמר לו שתפקידו הסתיים והוא מעביר את סמכויותיו ליהושע משרתו ותלמידו. לא מדובר בתשישות גופנית, אלא כיוון שסיים את תפקידו במאמר ה', ניטלה ממנו הסמכות להוליך את העם.

בשורה טובה: הקב"ה נמצא עם ישראל בכל זמן ובכל מקום

עם ישראל התבשר בשורה טובה על ידי משה: בכל מצב ובכל מקום, הקב"ה נמצא עם ישראל. דברים אלה נמסרו מפי פרשנינו, נוכח שאילתא שנשאלה. הקב"ה אומר (ל, ג): "וּשְׁבַח ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ" - בלשון נוכח, היה עליו לומר "וְהָשִׁיב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ" - בלשון "הפעיל", שהרי הקב"ה ישיב את שבותינו? אלא, שרצה הקב"ה לבשרנו, שהוא עצמו ישוב עמנו. שכן הקב"ה עצמו נמצא עמנו, גם כאשר אנו בגלות, כלומר: בכל מקום, בכל זמן ובכל מצב.

הבטחת משה לבני ישראל: התורה לא תשתכח

במהלך פרידתו של משה מבני ישראל, הוא מבטיח להם, כי לא משנה באיזה מצב יהיו בני ישראל, בארצם או בגולה, התורה לא תשתכח מפייהם ומפי זרעם.

דרש דרש מהמדרש לפרשת נצבים - וילך

דברים רבה - נצבים, פרשה ח, ה

אמר הקדוש ברוך הוא: אם קריקתם את התורה, מצנה אתם עושים על עולמי, שאלמלא התורה כבר היה העולם חוזר לתוהו ונבוהו. "כי המצנה" (ל, יא) - מהו המצנה? כִּנְיָן אֶמְרֵי דְבַר קְשָׁה. למה הדבר דומה? למלך שהיה לו אבן טובה והפקידה אצל אוהבו. אמר לו: בבקשה ממך, תן דעתך עליה ושמור אותה כראוי, שאם תאבד - לא יש לך מהיכן לפרוע לי, ואף אני לא יש לי אחרת כיוצא בה, וְנִמְצְאוּ חוּטָא עָלַי וְעַלְיךָ. אלא, עֲשֵׂה מִצְנָה עַל שְׁנֵינוּ וְשִׁמּוּר אוֹתָהּ כְּרָאוּי. כך אמר משה לישראל: אם שְׁמַרְתֶּם אֶת הַתּוֹרָה, לא על עצמכם אתם עושים צדקה בלבד, אלא עָלַי וְעַל עֲצַמְכֶם. מִנְיָן? שְׁנֵי אִמְרֵי (ו, כה): "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ" - לי ולכם. אימתי? (שם): "כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת".

לקוראינו: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048

אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach

הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות טל. 08-9475106

